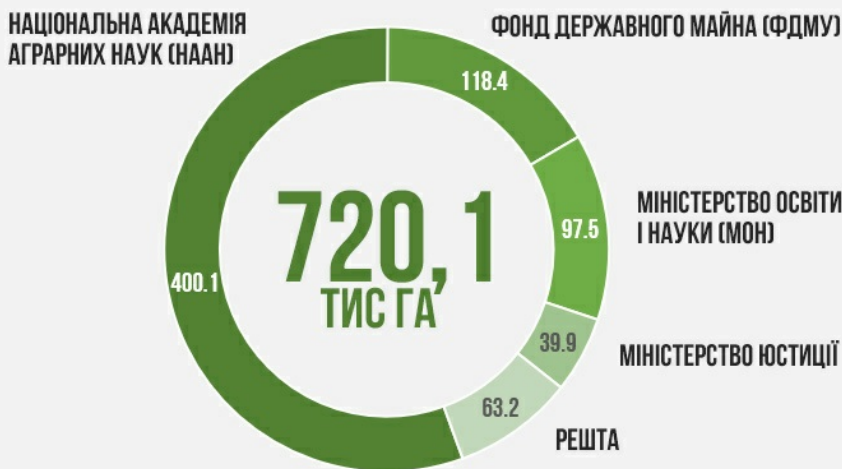

СКІЛЬКИ ДЕРЖАВНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ЗЕМЛІ ЗАЛИШИЛОСЯ І ХТО НЕЮ РОЗПОРЯДЖАЄТЬСЯ

ЗЕМЛІ, ПЕРЕДАНІ У КОМУНАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ 2.7 МЛН ГА

*Приблизні дані, отримані ЕП від співрозмовників.
Дані враховують землі, розташовані на окупованих територіях*

Землю, що залишилася, розпоряджаються різні державні підприємства. З них близько половини – у віданні структур Національної академії аграрних наук. "Безстроковий" та "безкоштовний" доступ до будь-якого ресурсу – це благодатне поле для зловживань та розкрадань, які в НААН регулярно **виявляють**.

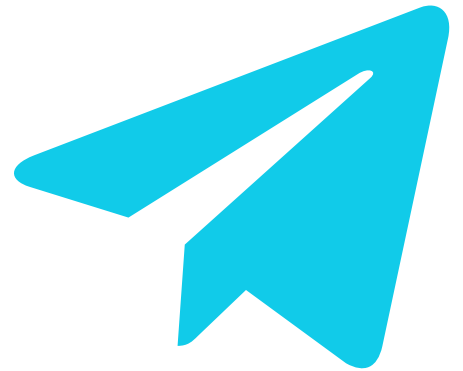
Кілька місяців тому влада вдалася до кроків, які можуть припинити такі порушення. У липні Верховна Рада **ухвалила** закон, яким обмежила право постійного користування для держпідприємств і дала поштовх створенню Земельного банку на базі ФДМ. Незадовго до цього уряд почав передавати державні агрофірми з-під відання міністерств та НААН до єдиного управителя – Фонду держмайна.

Схоже, цей процес триватиме не один рік. У більшості з цих господарств держава присутня номінально, а їх справжні бенефіціари намагаються зберегти статус-кво і використовують для цього всі можливі засоби. Як і агрофірма "Наукова".

Читайте також: **Обсяг тіньової оренди земель с/г призначення сягає 70 млрд грн., — проєкт закону**

Розділ 1. Історія "Наукової"

Агрофірма "Наукова" у 1990-х роках була великим об'єднаним підприємством, яке володіло майже 25 тис га ріллі, Дніпропетровським лікєро-горілчанним заводом та Дніпродзержинським молокозаводом. У 2002 році місцева влада відчужила частину земель і відтоді агрофірма розпоряджається 14,5 тис га землі. Ці ділянки розташовані одразу за межею міста Дніпра, у Дніпровському районі.

На початку 2000-х "Наукова" фігурувала в справі Лазаренка за підозрою у **відмиванні** коштів. Миколу Агафонову, який керував підприємством до 1998 року, **підозрювали** в розкраданні державного майна в особливо великих розмірах.

У 2004 році до Господарського суду Дніпропетровської області з проханням відкрити справу про банкрутство звернувся основний кредитор "Наукової" – ЗАТ "КБ Приватбанк", яким тоді володіли Ігор Коломойський та його партнери. Суд задовольнив позов і "Наукова" увійшла в процедуру банкрутства.

Як **зазначав** тоді заступник голови Дніпропетровської ОДА Микола Волосянко, борги "Наукової" сягали 300 млн грн, половина – перед Приватбанком. За його словами, банк планував розрахуватися з боргами, інвестувати у виробництво і навіть надав план використання землі. НААН ініціативу підтримала.

Агрофірму очолив Петро Кучеров, який керує "Науковою" досі. За словами Волосянко, банк був готовий вкласти гроші лише за такого призначення. Це й не дивно, адже людина з таким прізвищем та іменем, за даними системи YouControl, – це колишній директор та співзасновник ТОВ "Приват-агро".

Після початку процедури банкрутства суд призначив арбітражного керуючого. Він відповідає за санацію і мав би розробити план відновлення платоспроможності компанії. Процедура санації почалася у 2005 році і мала тривати 12 місяців, але з року в рік план оздоровлення не подавався, а терміни продовжувалися.

У 2011 році суд визнав підприємство **банкрутом** і почав процедуру ліквідації. Перехід до процедури схвалили комітет кредиторів та Приватбанк. Ліквідація, за рішенням суду, мала би завершитися у 2012 році, проте цього досі не сталося. У 2019 році суд **призначив** нового ліквідатора агрофірми – Олександра Чикильдїна.

Читайте також: **Право на землю залишається декларацією: влада до нових реалій не готова**

Розділ 2. Боротьба за землю: група "Приват" проти Фонду держмайна

У січні 2023 року уряд **передав** у розпорядження ФДМ десятки державних підприємств. Серед них була і "Наукова" з боргом близько 300 млн грн.

Майже одразу після цього агрофірма оскаржила в суді акт прийому-передачі єдиного майнового комплексу підприємства (ідеться про всі активи, крім земельних) і вже перемогла у двох інстанціях. Судові суперечки тривають: 26 жовтня Верховний Суд

відкрив касаційне провадження за скаргою ФДМ.

Єдиний майновий комплекс "Наукової" (без земельних активів) включений до переліку об'єктів малої приватизації, але в ФДМ зазначають, що почати його підготовку до продажу можна буде тільки після скасування Верховним Судом заборони на управління та приватизацію "Наукової". Зрештою, продати майновий комплекс буде непросто, адже його потенційний покупець не отримує жодних привілеїв та гарантій щодо використання основного активу компанії – земель.

Поправки до Земельного кодексу змінили правила користування землею для держпідприємств, але у випадку з "Науковою" це може не спрацювати.

Читайте також: **Дьявол в деталях: как поправки к законам сплачивают нардепов по шкурным интересам**

Що передбачають ці зміни? У разі перетворення держпідприємств на АТ чи ТОВ із стовідсотковою участю держави, наприклад, коли вони передаються у ФДМ, ділянки, що були в користуванні ДП, передаватимуть їм лише на правах оренди. Строк оренди становитиме 50 років, а новостворені компанії сплачуватимуть щороку не менше 12% від нормативної грошової оцінки земельних ділянок.

Якщо держпідприємства не зможуть виконувати ці умови, їх землі надаватимуть в оренду на земельних аукціонах усім охочим. За розрахунками Шурми, завдяки цьому держава буде отримувати додатково не менше 3 млрд грн на рік.

У такий спосіб законотворці вирішили перевести користувачів державної землі на ринкові відносини. Вочевидь, цим шляхом мала б піти і "Наукова" після переходу під контроль ФДМ, але там знайшли спосіб, як це обійти. Річ у тім, що нові зміни щодо постійного користування землею не поширюються на певну категорію громадських організацій і цією лазівкою не забарились скористатися.

Так, право постійного користування державною землею можуть, серед інших, набувати громадські організації осіб з інвалідністю, а також їхні підприємства. Це дозволяє їм не лише безстроково користуватися землею, а й сплачувати до місцевих бюджетів лише 1% від нормативно-грошової оцінки ділянки. Для порівняння: річна оренда таких ділянок коштує **близько 8%** від оцінки.

Незадовго до ухвалення "земельного" закону в історії з "Науковою" з'являється громадська організація осіб з інвалідністю – ГО "Інвалідів карітас", яка через своє агропідприємство "Врожай перемоги" вирішила отримати землі "Наукової".

Це агропідприємство звернулося до Миколаївської та Сурської-Литовської сільських рад Дніпропетровської області з проханням передати йому в постійне користування ділянки державної агрофірми. Обидві сільради відмовили "Врожаю перемоги", адже ділянки перебувають у розпорядженні Держгеокадастру, а місцева влада не має права ухвалювати рішення про їх передавання.

"Врожай" **звернувся** до Дніпропетровського окружного адмінсуду з позовами про скасування рішень сільрад щодо відмови в передаванні ділянок і про зобов'язання передати йому 14,5 тис га в постійне користування. Обидві справи після авторозподілу потрапили до одного судді – Романа Голобутовського.

27 жовтня суд **зупинив** обидва провадження. Виявилось, що сільради в суді намагаються витребувати спірні ділянки в Держгеокадастру і припинити право постійного користування ДП "Наукова" в рамках справи щодо банкрутства. Якщо сільради досягнуть успіху, це дасть можливість "Врожаю перемоги", який представляє ГО "Інвалідів карітас", претендувати на ці землі.

Ця громадська організація зареєстрована у 2019 році і вже встигла виринути в судах навколо Приватбанку. Керує нею Сергій Дорошенко, який представляв інтереси або працював у структурах, близьких до "Привату". Зокрема, у 2013 році **був директором** ТОВ "Аграрні технології України". У **резюме** Дорошенка вказано, що він працював і в самому Приватбанку до його націоналізації.

У публічному доступі не вдалося знайти детальну інформацію про діяльність "Інвалідів карітас", крім судів з уже державним Приватбанком. ЕП звернулася до Дорошенка з питанням про роботу ГО, проте наразі не отримала відповіді.

Пов'язаний з громадською організацією "Врожай перемоги" є її аграрним підприємством. Директором фірми "Врожай перемоги" є громадський активіст та учасник АТО Сергій Букреев. Судячи з підписів у сервісі GetContact, Букреев міг бути залучений до охорони ТЦ "Приозерний" у Дніпрі. Цей ТЦ **пов'язували** з колишніми власниками Приватбанку та його топменеджментом.

Очільник "Врожаю перемоги" Букреев теж відмовився від коментарів.

Читайте також: **Рад ухвалила закон про земельні аукціони - один з ключових у земельній реформі**

Розділ 3. Як "приватівці" заробляють на "Науковій"

Згадані ГО – не єдині компанії в історії "Наукової", які пов'язані з "Приватом". Фінансова звітність агрофірми свідчить: за 2022 рік "Наукова" отримала близько 140 млн грн доходу від реалізації продукції, але все одно декларує збитки. У звітності, зокрема, зазначається, що собівартість реалізованої продукції сягає понад 130 млн грн. Це свідчить про те, що агрофірма не надто ефективна.

Це й не дивно, адже "Наукова" регулярно продає на аукціонах "біологічні активи" – засіяні ділянки, на яких ще не зійшов урожай. Такий спосіб торгівлі незвичний для аграрного ринку, де зазвичай продають і купують зібраний урожай.

По-перше, такий лот може бути суттєво дешевшим за кінцеву продукцію. До того ж,

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

найімовірніше, ціна на такий лот формується виходячи з обсягу витрат на посів, тобто підприємство від таких продажів не заробляє.

По-друге, продаж біологічних активів не дозволяє об'єктивно оцінити, якою має бути стартова ціна. Таку оцінку, пояснили ЕП в Приватбанку, замовляє ліквідатор. Хоча кредитори, тобто передусім Приватбанк, затверджують ціну лота своїм підписом, уже ніхто не перевірятиме, наскільки вона відповідає дійсності.

Разом з тим, з 2020 року "Наукова" різко скоротила штат і має чотири працівники, з яких двоє, найімовірніше, директор та бухгалтер. Як вона засіває великі площі? ЕП звернулася з цим питанням до ліквідатора "Наукової" Олександра Чикильдіна. Він кілька разів просив перенести розмову, а потім перестав брати слухавку.

Багато згаданих лотів "Наукової" купує ТОВ "Кодацьке агро". 29 серпня агрофірма виставила на продаж 18 лотів на майже 3 тис га. Усі купило це ТОВ, яке було єдиним учасником торгів. На решті аукціонів у 2022-2023 роках ситуація така ж.

Як свідчать дані YouControl, власником 94,99% ТОВ "Кодацьке агро" через фірму "Агроцентр-плюс" є "Інвалідів карітас" – та сама організація з орбіти групи "Приват", чиє дочірнє підприємство намагається отримати землі "Наукової". Схоже, купівля "біологічних активів" є неабиякою інвестицією, адже, на відміну від "Наукової", "Кодацьке агро" за 2022 рік отримало 10 млн грн чистого прибутку.

У коментарі ЕП директор "Кодацького агро" Сергій Рожковський підтвердив, що компанія "деякий час надавала послуги агрофірмі "Наукова" з вирощування зернових та інших культур на підставі договорів про надання послуг", проте відмовився уточнити, про які площі та які періоди роботи йдеться.

Він заявив, що фірма не використовує земель "Наукової", а надання в оренду власної сільгосптехніки або послуг є "нормальною практикою".

Через депутатський запит ЕП зверталася до НААН та "Наукової" з проханням надати дані про обробіток земель "Наукової" третіми особами на підставі договорів, а також про те, які роботи виконуються на цих землях. На запит народного депутата з фракції "Слуга народу" Мар'яна Заблоцького в "Науковій" не відповіли, а надана НААН відповідь не містила запитуваної інформації.

Опір, який "Наукова" та пов'язані з нею компанії чинять в судах, свідчить, що зруйнувати схеми, які будувалися на цих полях десятиліттями, швидко не вийде. Хоча ця агрофірма є однією з найбільших у структурі НААН, крім неї є десятки інших, чиї землі за схожими схемами можуть використовуватися не державою.

Читайте також: **Директор дослідного господарства НААНУ отримав \$50 тисяч хабара та підозру**

Проте найбільше підґрунтя для корупційних обгородок – це відсутність чітких даних про те, скільки державної землі залишилося. Поки вона буде передана в державний земельний банк, можуть непомітно зникнути ще багато площ.

Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю "Економічної правди" і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

ДАНА ГОРДІЙЧУК, ІЛЛЯ КОЛДОМАСОВ, КАПЛЮК КАТЕРИНА, опубліковано у виданні ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

В тему:

- **Набув чинності закон, згідно якого лісосмуги та польові дороги теж передаються в оренду**
- **Земля как товар: накануне большого “перелома”: чего ждать от приватизации земли**
- **Ексдиректор Інституту агроєкології отримав 8 років тюрми за хабарі та схеми із землею**
- **Друга «воєнна» посівна України: заміновані поля, обмеженість фінансового ресурсу і МТЗ**
- **Диявол у деталях. Чому фермери Полтавщини проти механізму продажу землі від нової влади**

Share 15

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу. Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.
Контакт: uargumentum@gmail.com